

سبب رسانه ای کودکان در حوزه رسانه های مکتوب خالی مانده است

16 مهر 1402

با این که روز کودک بیستم نوامبر است اما این روز در کشورهای مختلف جهان با هم متفاوت است تا آن جا که می توان گفت بر اساس اسناد و مدارک موجود نزدیک به 50 کشور جهان «روز جهانی کودک» را در روز اول ماه ژوئن برگزار می کنند این در حالی است که روز جهانی کودک در کشور ایالت متحده آمریکا دومین یکشنبه ماه ژوئن و در کشور آلمان هم بیستم ماه سپتامبر و در برخی کشورها مانند نیوزلند هم این روز جهانی ک در اولین یکشنبه مارس برگزار می شود.

#دکتر_آرش_شایسته نیا با بیان مطلب فوق افزود: با این همه تنوع در برگزاری و گرامی داشت روز جهانی کودک در ایران اما روز کودک 16مهرماه جشن گرفته می شود این در حالی است که در هیچ کشوری در جهان این روز «روز کودک» نیست.

این مدرس دانشگاه فرهنگیان تصریح کرد: علی رغم تاکیدهای فراوان بر اهمیت دوران کودکی در علم روان شناسی و جایگاه کودکان در جامعه با توجه به نظریه های روان شناسی اجتماعی و جامعه شناسی کودکان ونوجوان متأسفانه نه تنها در ایران که در بسیاری از کشورها توجه جدی به این افراد نشده و به دلیل همین عدم توجه کودکان دوران کودکی خود را بدون هیچ گونه رویداد شیرین و خاطره انگیزی به «دوران نوجوانی» انتقال می دهند که این بی توجهی به این مرحله از مراحل رشد سبب بروز بسیاری از رویدادهای تلخ و گس در آینده کودکان خواهد شد .

این دکترای مدیریت رسانه خاطر نشان کرد : یکی از حلقه های مفقوده در دوران کودکی عدم توجه به نقش مهم رسانه و به خصوص رسانه های مکتوب و کارکردهای آن در پرورش و رشد خلاقیت های کودک است .

وی تصریح کرد: اگر مدیران رسانه های ما به کودکان به عنوان مخاطبان فعال رسانه توجه جدی داشته باشند و با توجه به کارکردهای یک رسانه ؛ سهم ویژه ای را به آنان اختصاص دهند بی شک در زمان حال برقراری ارتباط موثر با کودکان آسان تر شده و در آینده نیز به میزان نقش پذیری و مسوولیت پذیری آنان افزوده خواهد شد.

این فعال رسانه ای با اشاره به اهمیت رسانه در حیات اجتماعی کودکان و چرخه رشد فکری و ذهنی او ؛ به حیات رسانه های مکتوب کودکان در ایران پرداخت و گفت: از آغازین روزهای پیدایش روزنامه در ایران، چاپ مطالبی برای کودکان یا درباره آنان از اولویت های صاحبان جراید بوده است. تاریخ جراید بیانگر آن است که «روزنامه وقایع اتفاقیه» اولین روزنامه رسمی ایران در سال 1267 قمری، پایه گذار چاپ نوشته هایی درباره کودکان از قبیل بیماری های کودکان، اخبار مدرسه دارالفنون، حوادث و رخدادهای اتفاق افتاده برای کودکان و چاپ اعلان کتاب برای کودکان بوده است.

دکتر شایسته نیا افزود: بعد از روزنامه وقایع اتفاقیه نشریه‌هایی چون «روزنامه نظامیه علمیه و ادبیه»، «روزنامه دانشور»، «ورقه ماه دارالفنون تبریز» توسط نهادهای آموزشی منتشر شدند که در آن‌ها اخبار و مقالاتی برای کودکان چاپ می‌شد.

وی با اشاره به تطور و تحول رسانه‌های خاص کودکان افزود: چاپ مقالات حوزه کودک در دوره مظفری و به ویژه پس از آغاز مشروطیت در جهت جذب مخاطب رونق بیش‌تری گرفت تا آن‌جا که به خوبی تأثیر روزنامه‌ها و مجله‌ها در ترغیب کودکان و نوجوانان به علم‌آموزی را می‌توان در این دوره تاریخی به خوبی مشاهده کرد. متون تاریخی نشان می‌دهد که در این دوره اغلب مدارس یا دارای نشریه شده بودند و یا اخبار آن‌ها در روزنامه‌ها چاپ شده است.

این مدرس مدیریت رسانه در ادامه گفت: نخستین نشریه تخصصی ویژه کودکان نشریه‌ای به نام «نونه‌الان» است که این نشریه تخصصی توسط انجمن ایران و انگلیس در تهران منتشر و گردانندگان آن اولین شماره خود را در سال 1322 به دست خوانندگان رساند.

دکتر شایسته نیا درباره محتوا و مطالب «نو نهالان» نیز یادآور شد: بیش‌تر مطالب این نشریه؛ مطالب علمی، ادبی و حتی سیاسی بوده است که واکاوی این مطالب زمان بیش‌تری را برای بحث و واکاوی می‌طلبد.

شایسته نیا با اشاره به این که جبارباغچه بان این نشریه را پس از چاپ و انتشار چند شماره از آن تحریم می‌کند؛ تصریح کرد: آن‌طور که از متون تاریخی بر می‌آید دلیل تحریم «نو نهالان» از سوی جبارباغچه بان وابستگی آن نشریه به سفارت انگلستان بوده است. بنا براین یک سال پس از انتشار نشریه «نونه‌الان» باغچه بان مجله «زبان» را چاپ و منتشر می‌کند و صفحاتی از آن را به کودکان اختصاص می‌دهد و با زبانی صمیمانه و نرم با کودکان سخن می‌کند.

مدیر پایگاه خبری «وقایع خبری» ادامه داد: با توجه به منابع تحقیقاتی و مطالعاتی موجود در کتابخانه ملی ایران؛ این دست‌نشریات در دوران قبل از انقلاب اسلامی عدد و رقم قابل ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد.

دکتر شایسته نیا با بیان این که نشریه‌های گل‌های رنگارنگ، راهنمای زندگی، اطلاعات هفتگی، صبا، تهران مصور، مهرایران و ده‌ها نشریه دیگر در دوره پهلوی از جمله مجله و روزنامه‌های هستند که مخاطبان کودک را در نشریه‌های خود مورد توجه قرار داده بودند؛ گفت: اما مهم‌ترین نشریات قبل از انقلاب اسلامی در زمینه کودک و نوجوان، مجلات دانش‌آموز، نغمه کودک، اطلاعات کودکان، کیهان بچه‌ها است.

این دکترای مدیریت رسانه یادآور شد: دو مجله «اطلاعات کودکان» و «کیهان بچه‌ها» از مجلاتی هستند که در یک سال و هم‌زمان انتشار خود را آغاز کردند که در مدت زمان کوتاهی به دو رقیب جدی و از نشریات پر طرفدار در بین بچه‌ها تبدیل شدند اما متأسفانه انتشار مجله اطلاعات کودکان در همان سال‌های ابتدایی انقلاب متوقف شد ولی مجله «کیهان بچه‌ها» علی‌رغم تغییرات مدیریتی و تدوین

برنامه ریزی راهبردی تا کنون در حال انتشار است که همین تسلسل انتشار خودمی تواند به تنهایی نشانه موفقیت روزنامه کیهان در همراهی با مخاطبان کودک خود باشد.

این پژوهشگر حوزه «مدیریت رسانه» در پایان تاکید کرد: اگر چه پس از دوران جنگ تحمیلی به تعداد رسانه های مکتوب خاص کودکان افزوده شد و دهه های 60 و 70 به دوران طلایی مطبوعات کودک و نوجوان مبدل گردید ؛ اما بسیاری از آن ها در طول سال های گذشته تنها به دلیل عدم حمایت های «مادی» و « معنوی » متولیان و مسوولین این حوزه در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشد؛ انتشار خود را متوقف کرده و در کمال ناباوری سبد رسانه ای کودکان در حوزه رسانه های مکتوب خالی مانده است که این موضوع و غفلت از سهم کودکان و نوجوانان از محتوای رسانه های مکتوب می تواند موضوع پایان نامه ها و حتی رساله های دوره دکتری در حوزه ادبیات و علوم انسانی باشد .